

svoje muke od 17 let. Grozne so in strašne bile borbe, dokler mu naposled ni se posrečilo, da raztrga lance, v katere je bil vkovan. „Bilo je 24. junija 1822. l.“ pripoveda nam, „ko sem poskušal, da se otresem svoje grozne navade. Zbral sem vse, kar mi je še ostalo od moje moževske moči, da izvedem s kakoršno koli ceno ono, kar sem bil sklenil. Več mescev sem jemal na dan po 160 do 180 kapljic, in naposled sem prišel do 300 kapljic, enkrat celo do 700. S silo sem prišel do tega, da sem začel jemati samo po 100 kapljic, ali to je trajalo samo tri dni. Četrtega dne nisem mogel več se premagati, in sem naslednje tri dni jemal po 130 kapljic. Četrtega dne sem vzel samo 80 kapljic, ali muke, ki sem jih sedaj pretrpel, ne dado se popisati. Cel mesec sem se držal te množine, tako da sem enega dne vzel malo več, drugega toliko manje. Potem sem prišel do 60 kapljic, in naslednjega dne nisem čisto nič pokusil opija. V desetih letih je bil to prvi dan, ki sem ga brez opija prebil, in tako sem se premagal celih 90 ur, potem pa sem zopet vzel opija, ali ne vprašujte, koliko sem ga vzel. Nisem se mogel premagati, in tudi nobeden drug bi se ne bil. Potem sem ga zopet pustil, a na to popil samo 25 kapljic, potem zopet nič, in tako je šlo dalje.“ Nesrečnik je naposled zmagal svojo slabost in se je povrnil k navadnemu življenju. „Stavil sem zmago,“ je pisal potem, „ali ne mislite, da so se s tem moje muke dokončale. Štirje meseci so prešli, a jaz sem bil še vedno grozno razdražen. Ni me hotel pustiti ne trepet, ne tolčenje srca, ne nesrečna raztresenost. Jaz sem bil mučenik, kateremu ni moglo pomoči nobeno sredstvo današnjega zdravilstva.“ Grozen je ta nauk, ki nam ga ponujata ta dva izgleda, a vendar se ne morejo otresti te strasti neštete tisočine ljudi v Aziji.

Tudi v Evropi gledajo ljudje dosta pogosto za opijem. V Angleški je bilo mnogo ljudi, kateri brez opija niso mogli živeti. Bilo je odličnih ljudi, kateri so se opiju privadili, ko so zdravili trebušne bolezni, a bilo je tudi kukavnih delavcev po velikih mestih, kateri so hoteli z opijem pozabiti glad in nadloge. Često se je pokazalo, da je opij mej preprostim svetom dobro poznan. Dogodilo se je, da je jedno delavsko dete umrlo, ker mu je mati dala kosec opija, in ko so začeli to reč preiskavati, prišli so na sled, da cela obitelj opij jemlje in od svojega malega zaslužka vsak teden čez dva gold. za opij izdaje. V tvorniških krajih, kjer matere izročajo svojo deca drugim na pažajo, da morejo same v tvornici delati, pogosto se je dogajalo, da so brezdušni čuvarji dajali deci opij, da je bila mirna in da je spala. Službeno se je pokazalo, da je v tvorniškem mestu Prestonu bilo 1843. l. čez 1600 obitelji, kjer so opij deci dajali. Zato je pa tudi deca strašno mrla. Srce človeka zboli, kedar vidi tako nesrečno dete. Detetu od opija oslabi in se omehča mozeg, in napadajo je razne bolečine. Dete otopi, strašno shujša, samo trebuh mu ostane napet. Ono vedno dremlje, ni nikdar lačno in ne kriči, a kedar mu glava oteče, potem umerje. Prav je,

da se dandanes po evropskih državah ne sme opij prodajati razen z dovoljenjem zdravnikovim. Kultura sama ne bi tudi naobraženega Evropeca mogla vedno obvarovati te grozne nesreče. Tu mora tudi državna oblast pomagati.

(Dalje prihodnjič.)

Narodno-gospodarske reči.

Od kod preti nevarnost posestnikom.

Novodobni socijalno-gospodarski sistem in pa prekmorska konkurenca pretita popolnoma uničiti posestnike ne samo pri nas, marveč po vsej Evropi.

Konkurenca, ki nam jo delajo kmetijski pridelki iz Amerike, Azije in Avstralije vsled jako nizkih prevoznih cen, je uže tolika, da se naš mali posestnik zaman bori proti njej. Zemlja po teh deželah je še neizsesana, zato jako rodovitna, in obdelovanje njeno prizadeva ondodnim poljedelcem jako malo stroškov, pri nas pa je vse ravno nasprotno. Vsled te konkurence so se znižale v zadnjih letih cene poljedelskim pridelkom za polovico, delavci se morajo pri nas pa še enkrat tako drago plačevati nego dosihdob, ker je mnogo delavcev popustilo težko kmečko delo na deželi ter šlo v mesta in v tovarne. Tukaj pa množe one vrste nezadovoljnežev, ki delajo uže delj časa resno preglavico raznim evropskim državam. Vsled tega so zabredli naši posestniki tako globoko v dolgove, da ni skoraj upanja, da bi se kedaj izkopali iz njih. Nekateri mislijo, da je skrajni čas, da bi se omejila prekmorska konkurenca ter uvedla visoka carina za žito, ki se uvažava v Evropo. Oni zavračajo pomisleke, da bi se godila na ta način krivica drugim stanovom, ker bi nastala kruhu draginja, ter menijo, da bi morale prevzeti države ali dežele prodajo kruha in mesa v svojo režijo, ali pa določiti cene kruhu in mesu vsaj po mestih. Mi vse to danes le omenjamo ter konstatujemo, da se bode moralo nekaj storiti za poljedelca, oziroma posestnika, ker je ta stan neovržno glavni steber vsaki državi.

Do sedaj so si pomagali posestniki pri nas z živinorejo, ali tudi v tem oziru bode sčasoma uničila konkurenca iz Amerike in Avstralije ne samo naših, ampak sploh posestnike v Evropi. Do zdaj se je le redkokedaj izvažala živina iz prekmorskih dežel. Odkar se je pa začel hud konkurenčni boj med parobrodskimi društvi ter je prevozna cena postala tako nizka, začeli so premišljevat tam v Ameriki, ali bi ne mogli žive pitane živine pošiljati v Evropo. Da ne bi po potu shujšala, trebalo bi skrbeti s posebnimi uredbami na parobrodih. In kar so mislili, zvršili so tudi ti špekulantje. Pred nekoliko tedni priplul je v Hamburg iz New-Yorka prvi parobrod z lepo pitano, živo govejo živino. Živina je bila tako lepa, da se je še draže prodala nego evropska. To je pa podjetnike tako ohrabilo, da so brzojavno zagotovili, da bodo odslej pošiljali vsak teden tako živino.

Nemčijo bode torej odslej preskrbovala Amerika z mesom, do zdaj jo je večinoma le Avstrija. Če pomislimo, da prevoznina ob sedanjih nizkih cenah ne hodi niti v poštev ter da stane v Ameriki velik, dobro pitan vol od 25 do 40 gld., lahko umejemo, da se naši posestniki nikakor ne bodo mogli boriti proti taki konkurenci.

Pa tudi s plemensko mlado živino bode preskrbovala Avstralija po jako nizkih cenah. Po avstralskih pragozdih rede na tisoče čed goveje živine čistega angleškega plemena. Taka reja stane primeroma jako malo. Pred nekoliko časom se je pa ustanovil v Melbournu konsorcij, ki hoče prevažati to živino v Evropo. Za zdaj ter za prvi poskus je ta konsorcij najel tri parobrode parobrodne družva „Orient“, dva pa Bremskega Lloydja. Deli bodo vanje samo lepo, mlado plemensko živino. Prvi trije parobrodi odplujejo v London, druga dva pa v Bremen.

Če pomislimo, da prizadeva pri nas živinoreja veliko stroškov, ker se ne moremo ponašati s takimi pripomočki in razmerami, kakeršne so zgoraj popisane v Avstraliji, potem ne moremo dvomiti, da bode odslej nemogoča vsaka konkurenca in da se je našemu posestniku bati vedno slabših časov. Skrajni čas je torej, da se poprime naša vlada resno agrarnega vprašanja ter obvaruje posestnike gotove pogube, ki jim preti od prekmorske, do sedaj premalo omejene konkurence.

Trgovska in obrtniška zbornica.

Gospod zbornični svetnik Maks Krenner poroča o prizivu stavbinskih podjetnikov Praschnikerja in Lazarinija zoper pridružitve k obrtni zadrugi v Kamniku. Z Najvišim dovolilnim pismom z dne 14. aprila 1889. l., drž. zak. št. 73, bila je koncesionarjema Oskarju baronu Lazariniju in Alojziju Praschnikerju na podstavi zakona o železniških koncesijah z dne 14. septembra 1854. l., drž. zak. št. 238, ter zakona z dne 17. junija 1887. l., drž. zak. št. 81, podeljena pravica za zgradbo in obrat lokalne lokomotivne železnice z normalnim tirom od postaje Ljubljana cesarjeviča Rudolfa železnice do Kamnika z vlačilnico k tamošnji erarski tovarni za smodnik. Zaradi zgradbe te železnice sta koncesionarja Lazarini in Praschniker osnovala podjetje in je priglasila na njegovem mestu v Kamniku pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

Vsled tega se je podjetnikoma predpisalo letne pridobitkovine 84 gld. in od njiju tudi zahtevalo, da plačata po smislu pravil trgovske zadruge v sodnem okraji Kamniškem vzprejemne pristojbine 84 gld.

Stavbinska podjetnika sta zoper pridružitve svojega podjetja k trgovski zadrugi in zoper plačilni nalog za vzprejemno pristojbino vložila poziv.

Pri presojanji te reči je odločilno to, spadajo li železniška podjetja k obrtnim podjetjem v ožem smislu ali ne.

Ker so po čl. V. črka I cesarskega patenta z dne 20. decembra 1859. l., drž. zak. št. 227, železniška podjetja uvrščena med tista, na katera se ne uporablja obrtni red in se ž njimi ravna po dotičnih predpisih, zato tudi določil VII. glavnega odstavka zakona z dne 15. marcija 1883. l., drž. zak. št. 39, govorečih o zadržanih, ne moči uporabljati na železniška podjetja. Stavbinskima podjetnikoma Lazariniju in Praschnikerju, katera sta podjetje osnovala samo zaradi zgradnje železnice iz Ljubljane v Kamnik in samo za gradbeno dobo, zgraditi je železnico le na podstavi omenjenega Najvišega dovolilnega pisma z dne 14. aprila 1889. l., ter so za to podjetje merodajna določila naredb ministerstva za trgovino, obrt in javne stavbe z dne 14. septembra 1854. l., drž. zak. št. 238, in zakon o lokalnih železnicah z dne 17. junija 1887. l., drž. zak. št. 81, in je zatorej le po teh določbah ž njim ravnati.

Plačevanje pridobitkovine je v tem slučaju ravno tako brez pomena, kakor pri mnogih drugih, ki jo plačujejo, na katere pa se ne uporablja obrtni red.

Odbor zatorej predlaga: Častita zbornica naj izreče v svoji izjavi do vis. c. kr. dež. vlade, da železniških podjetnikov Praschnikerja in Lazarinija ni moči siliti, da bi pristopila k zadrugi trgovskih obrtnikov v sodnem okraji Kamniškem in plačala 84 gld. vzprejemne pristojbine.

Politične stvari.

Državni zbor.

V seji proračunskega odseka dne 12. t. m. so se posvetovali o soli. Več govornikov je poudarjalo potrebo živinske soli ter trdilo sploh, da je sol predraga. Posebno rezko je govoril baron Morse, ki je očital vladi, da je ni sploh volja v tem oziru kaj storiti, kar dokazujejo mnogoletne pritožbe in resolucije, vzprejete v tem oziru pri proračunskih obravnavah, ki so do danes ostale brezuspešne. Poslanec dr. Menger je rekel, da je skrajni čas, da se vpelje živinska sol, posebno pa zato, ker so primorani posestniki vsled velike konkurence pri žitu, katero se je tako zelo ucenilo, da jim ga ne kaže več pridelovati, svojo pozornost obračati bolj na živinorejo ter se ž njo pečati. Vzprejela se je tudi resolucija, ki zahteva od vlade, da brž ko mogoče ustreže občni želji ter vpelje tudi živinsko sol.

Finančni minister dr. Steinbach brani vlado ter zatrjuje, da jo je resna volja, ugoditi izrečeni želji, ker je res opravičena, da je pa v tej reči vezana tudi na ogrsko vlado, s katero se uže dolgo pogaja v tem pogledu. Do zdaj, pravi minister, niso imela pogajanja dobrega uspeha, nadeje se pa, da se bode sčasoma to vprašanje vender le dalo rešiti ugodno.

Odsek ta je v tej seji rešil tudi oddelek „državni dolg“ ter pritrdil vladnim predlogom.